

Torsdagen den 6 mars

Kl. 14.00

§ 1 Justerades protokollet för den 26 februari.

§ 2 Om undersökning av visst preparat mot psoriasis

Herr socialministern ASPLING erhöll ordet för att besvara fru *Fredriksons* (c) den 27 februari anmälda fråga, nr 98, och anförde:

Herr talman! Fru Fredrikson har frågat mig om jag avser att ta initiativ till en särskild undersökning av ett preparat mot psoriasis som nyligen stoppats av socialstyrelsen.

För att tillverka läkemedel krävs tillstånd av socialstyrelsen och för att få sälja läkemedel gäller att varan skall vara registrerad av socialstyrelsen. Dessa regler för läkemedelskontrollen har kommit till för att garantera patienterna fullgoda läkemedel. För de preparat som fru Fredrikson syftar på i sin fråga måste givetvis gälla samma krav som för andra läkemedel. Det innebär bl. a. att ansökan om prövning och registrering måste ges in till socialstyrelsen av den som tillverkar preparatet.

Fru FREDRIKSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr socialministern för svaret.

Frågan ställdes när preparatet Fagual indrogs av socialstyrelsen. Att så skedde gav en omedelbar reaktion i telefonsamtal.

Speciellt en person som lider av psoriasis och som använder salvan vill jag citera: "Jag har ordinerats olika medel som givit kortvarig lindring. Jag orkade inte längre leva i och med tjära, det gav ej resultat. Jag prövar örtmedicin och just denna salva gör verkan. Kan Du inte fråga om vi får behålla den?"

Läkemedelsförordningen har – såsom vi också nyss hörde – givna föreskrifter, därav min frågas formulering.

"Staten" griper på så många sätt in i människornas livsvillkor, känner och betygar ansvar för att människorna skall ha det bra och att minoriteterna inte eftersättes.

Det kan sägas vara en relativ minoritet av landets invånarantal som läkes just av denna salva. 200 000 har psoriasis. 800 000 har anlag för den vilket innebär att de kan få hudsjukdomen vid någon form av chock eller läkemedelsbehandling.

Psoriasis är inte en helt likartad hudsjukdom hos alla. Den yttrar sig olika och skiljer sig därmed från individ till individ. Exempelvis solljus är för de allra flesta bra, men för en del kan det förorsaka svårigheter. Det kan ge klåda i en del fall, i andra inte. Därför är det förklarligt

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om undersökning
av visst preparat mot
psoriasis*

*Om undersökning
av visst preparat mot
psoriasis*

att *en* form av behandling – läkemedel – ej passar alla. Det som ger hjälp i vissa fall ger ej önskvärda biverkningar i andra. Det finns ingen garanti mot att människor blir överkänsliga för mediciner även om dessa är godkända av socialstyrelsen.

Psoriasis är en sjukdom, men den upplevs inte som en sjukdom i vanlig bemärkelse. För många innebär den även en psykisk belastning. Den kan inte alltid döljas med kläder. Människorna reagerar på de drabbades utseende, tittar och går undan. Psoriatikern måste ofta säga: "Var inte rädd för mig, jag smittar inte."

Vi bör sätta oss in i hur det kan kännas exempelvis att bli nekad prova kläder eller hur det kan vara på badstränderna. Hudsjukdomen kan orsaka – och gör det – svåra psykiska problem för många.

Medlets verkan är inte vetenskapligt bevisad. Det är dock naturligt att människor som inte hjälps med godkända medel även prövar andra – det ligger i människans natur. Jag skulle önska att statsrådet tog initiativ till att medlet vetenskapligt testas och därmed ges möjlighet att godkännas enligt socialstyrelsens normer. Det är av värde för dem som behöver det, och det är av värde även därför att vi skulle få känna det positiva i att naturmedicinerna ur allmän synpunkt kan vara värda en vetenskaplig prövning.

Jag skulle alltså vilja vädja till herr socialministern att ytterligare överväga möjligheterna att ta initiativ till prövning.

Herr socialministern ASPLING:

Herr talman! Vi har ju en läkemedelslagstiftning som vi måste följa. De s. k. fagualpreparaten har utan att vara prövade och registrerade angivits vara avsedda för psoriasis sjuka personer. Detta står i strid med läkemedelsförordningens bestämmelser. Jag kan också nämna att även konsumentombudsmannen i skrivelse till fabrikanter den 22 januari 1974 reagerat mot annonseringen av preparaten.

Får jag sedan, herr talman, i det här sammanhanget nämna att såväl på Karolinska sjukhuset som på den anläggning för öppen vård i Enskede, vilken Psoriasisförbundet driver, pågår nu en mycket intressant försöksverksamhet med psoralenbehandling. Sådän försöksverksamhet förekommer f. ö. endast på några få ställen i världen. Erfarenheterna hittills visar att dessa behandlingsmetoder minskar behovet av bl. a. slutna vård. Denna verksamhet sker självklart under medicinsk och vetenskaplig kontroll.

Allra sist, fru Fredrikson, åligger det alltid fabrikanter att presentera den dokumentation som fordras, och det måste givetvis gälla även i det här fallet.

Fru FREDRIKSON (c):

Herr talman! Tack för dessa upplysningar, herr socialminister. Det är förnämligt med denna prövning. Jag vill bara tillägga att det är beklagligt att det skall bero på enskild människas ekonomiska möjligheter om ett medel kan testas; därav formuleringen i min fråga.

Dramaten inbjöd nyligen riksdagens ledamöter till föreställningen Galilei, och personligen upplevde jag denna mycket intensivt och fångades av spelet. Jag visste att det vi hörde och såg utspelades på 1600-talet, men tanken slog mig att det går till på liknande sätt även i nutiden. Brecht förlöjligar inte Galileis motståndare, de är skarpsinniga och mycket visa människor, men föreställningen gav ett starkt intryck av den enskildes kamp för att få vissa nya rön godkända. Galilei ville bevisa sina teorier och bad de mäktiga se i hans kikare – de vägrade. De stod fast vid sin lärdom och ville inte ens se.

De lärda männen i Florens år 1610 vägrade att titta i Galileis kikare. Detta gav mig associationen att på den runda bänken på scenen satt socialstyrelsen, som på liknande sätt vill värja sig mot naturläkemedlen.

Jag respekterar lagstiftningen men skulle önska att det inte berodde på enskild människas ekonomi om vissa medel kan prövas. Göteborgs-Posten har talat med några bland de tuseltals sjuka, och de säger att detta medel har hjälpt dem. Jag skulle önska att denna minoritet kunde få det medel prövat som kunnat hjälpa just dem.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Om erosionen i strandområdet vid Ystad och Löderups strandbad

Herr jordbruksministern LUNDKVIST erhöll ordet för att besvara fru Sandéhns (s) den 13 februari anmälda fråga, nr 82, och anförde:

Herr talman! Fru Sandéhn har frågat om jag avser vidta åtgärder för att dels förhindra ytterligare erosion kring Ystad och Löderups strandbad, dels återställa strandområdet i ett från naturvårdssynpunkt acceptabelt skick.

Erosionen vid vissa delar av den skånska sydkusten är ett sedan länge uppmärksammat problem. Under slutet av 1960-talet genomförde länsstyrelsen i Kristianstads län på regeringens uppdrag en utredning rörande lämpliga skyddsåtgärder. Utredningen visade att det är mycket svårt att finna åtgärder som, i varje fall till rimliga kostnader, kan komma till rätta med föreliggande problem. Utredningen rekommenderade emellertid att vissa mera begränsade åtgärder skulle vidtas på de mest utsatta platserna.

Ystads kommun har under de senaste två åren med stöd av arbetsmarknadsmedel låtit vidta åtgärder för att motverka erosionen. Åtgärderna har emellertid hittills inte inneburit något bestående erosionskydd vid de aktuella strandområdena. Åtgärderna som sådana har dessutom medfört vissa olägenheter från naturvårdssynpunkt.

Enligt vad jag inhämtat avser länsstyrelsen i Malmöhus län att inom kort ta initiativ till ytterligare undersökningar för att finna lämpliga skyddsåtgärder som också tillgodoser naturvårdssynpunkterna.

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om eroderingen i
strandområdet vid
Ystad och Löderups
strandbad*

Fru SANDÉHN (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret på min fråga.

Erosionen och förstörelsen av kusten inom Ystads kommun har pågått under många årtionden, och därför kan det synas egendomligt att jag just nu aktualiserar frågan. Men under de senaste vintermånaderna har strandförstörelsen tagit sådana former att den väckt oro bland befolkningen utmed kusten och bland de styrande som tvingas vidta åtgärder. Sålunda har havets inbrytningar invid centralorten varit kraftigare än någonsin, och vid Löderups strandbad har havets inbrytning gått så djupt att fritidshus underminerats och vräcks omkull.

Kommunen, och på sin tid Ystads stad, har inte varit överksam, utan snarare gjort allt för att värja sig mot havets krafter. Man har under årens lopp vid de mest utsatta ställena slagit ner s. k. "höfter", enligt mönster från Jyllands västkust. Man har anlagt en rad större och mindre badbryggor med speciell konstruktion i syfte att stoppa erosionen.

Självklart har Ystads kommun gjort allt detta med hjälp av tillgängliga statsbidrag och givetvis även utnyttjat den expertis som resurserna medgivit. Men jag vill i detta sammanhang påpeka att det har kostat mycket pengar. Sålunda har kostnaderna för den sista tioårsperioden belöpt sig till inte mindre än 1,4 milj. kr. – alltså rätt mycket pengar för en liten kommun.

Enligt min mening måste en strandförstörelse av dessa mått även vara av riks betydelse. Trots de statsbidrag som står till förfogande har den lilla kommunens resurser inte varit, och kommer heller inte att bli, tillräckligt stora för att klara av dessa naturkrafter i fortsättningen. Här måste staten gripa in med all den expertis som man har tillgänglig och även svara för de kostnader som uppstår för att återställa stränderna i Ystadbukten och vid Löderups strandbad i ett ur naturskyddssynpunkt acceptabelt skick.

Därför, herr talman, förväntar jag mig tillsammans med Ystads kommun att jordbruksministern tar upp bidrags- och resursfrågan till förnyad prövning.

Herr jordbruksministern LUNDKVIST:

Herr talman! Vi skall naturligtvis nu i första hand avvakta länsstyrelsens utredningar. Vad länsstyrelsen har sagt i detta sammanhang är bl. a. att det har visat sig att de erosionskydd som man hittills har försökt använda inte varit effektiva. Man vill undersöka vilka åtgärder som skulle kunna bli effektivare, innan man fortsätter att diskutera några pengafrågor.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om en ny yrkesnomenklatur

Nr 31

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om en ny yrkesno-
menklatur*

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON erhöill ordet för att besvara herr *Jadestigs* (s) den 20 februari anmälda fråga, nr 87, och anförde:

Herr talman! Herr *Jadestig* har frågat mig om jag kan informera om vilken målsättning statsmakterna har när det gäller utformningen av en ny yrkesklassificering och om hur långt arbetet härmed har utvecklats sedan 1972 då min företrädare, statsrådet *Holmqvist*, besvarade en interpellation, nr 181, av herr *Jadestig* i samma ämne.

För yrkesklassificering tillämpas i dag skilda system av å ena sidan arbetsmarknadsstyrelsen och statistiska centralbyrån samt å andra sidan organisationerna på arbetsmarknaden. Det vore självfallet värdefullt om det funnes ett gemensamt system. Det skulle bl. a. underlätta utbytet av arbetsmarknadsinformation mellan samhällets organ och organisationerna. Från regeringens sida eftersträvas därför ett sådant gemensamt system. Statistiska centralbyrån har därför tagit initiativ till ett samarbete mellan berörda myndigheter och organisationer med syfte att utreda frågan om ett allmänt användbart klassificeringssystem. Sedan parterna i början av förra året träffat överenskommelse om en projektorganisation för det fortsatta utredningsarbetet, bedrivs detta nu i fastare former och med ökad intensitet.

Herr *JADESTIG* (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Jag har naturligtvis tagit del av den överenskommelse om utvecklingsarbete som träffades den 25 februari 1974. Styrgruppen sammanträdde i maj, dess sekretariat har upprättats och en metodgrupp har bildats; följaktligen har arbetet påbörjats. Men så långt jag kan förstå arbetar ändå metodgrupperna inte alls så snabbt som det kan förefalla av det här svaret. Jag är ändå tacksam för svaret, eftersom det utvisar regeringens intresse.

Jag ifrågasatte i min interpellation 1972 om det var det rätta att statistiska centralbyrån skulle stå som huvudman i de här frågorna. Jag tycker att det bästa hade varit om statsrådets eget departement varit den sammanhållande länken eller åtminstone skaffat sig större insyn och inflytande i sakfrågans framtida utveckling. Som det nu är finns de stora, tunga parterna på den svenska arbetsmarknaden och några ämbetsverk med i det här arbetet. Men jag saknar som sagt departementet, jag saknar företrädare för arbetarskyddsstyrelsen, jag saknar företrädare för arbetslivsforskning och institutet för social forskning.

Jag skulle vilja ställa en följdfråga till statsrådet: Är statsrådet beredd att verkligen se till att arbetet kommer snabbare i gång och att även departementet skaffar sig den insyn och det inflytande på den framtida utvecklingen som är nödvändiga för att vi skall få en klassificering som motsvarar den internationella målsättningen?

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om skärpning av
säkerhetsbestäm-
melserna vid SJ*

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Jag har ingen anledning att fördröja arbetet, men jag är inte intresserad av att låta departementet gå in som huvudman i det här utredningsarbetet. Det brukar vi aldrig göra. Vi arbetar genom våra myndigheter. Men det är ändå så att tio personer är heltidsanställda för att klara upp de här frågorna. Vi har tagit del av utländska erfarenheter, som visar att det är ett mycket omfattande arbete man håller på med. Det viktigaste av allt är att de båda parterna på arbetsmarknaden kan komma överens om hur yrkesklassificeringen skall se ut. Utan en sådan överenskommelse blir den rätt värdelös, och det kommer att ta tid innan man har fått parterna på arbetsmarknaden att enas om hur yrkesklassificeringen skall se ut. Men arbetet pågår alltså med tio heltidsanställda personer.

Herr JADESTIG (s):

Herr talman! Det var för mig en nyhet att man har så många som tio heltidsanställda. Det visar trots allt att ärendet har förts framåt under de senaste månaderna. Jag ber att få tacka för den upplysningen.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om skärpning av säkerhetsbestämmelserna vid SJ

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Börjessons* i Falköping (c) den 26 februari anmälda fråga, nr 95, och anförde:

Herr talman! Herr *Börjesson* i Falköping har frågat mig om jag är beredd att – mot bakgrund av de under senare tid inträffade järnvägsolyckorna – medverka till en skärpning av säkerhetsbestämmelserna vid statens järnvägar.

En ny säkerhetsordning togs i bruk vid SJ i juni 1973. I den nya säkerhetsordningen har föreskrifterna anpassats till dels den tekniska utvecklingen, dels erfarenheterna från inträffade olyckor. I samband med införandet av den nya säkerhetsordningen har all personal i säkerhetstjänst genomgått en särskild utbildning rörande de nya bestämmelserna.

Säkerhetsbestämmelserna är självfallet föremål för ständig uppmärksamhet inom SJ. Stora belopp satsas också varje år på investeringar i säkerhetshöjande åtgärder. Det bör i sammanhanget framhållas att år 1974 uppvisar det hittills under 1970-talet lägsta antalet omkomna och skadade personer vid järnvägsolyckor.

Mot bakgrund av redovisade förhållanden och med kännedom om de stora ansträngningar som görs inom SJ för att ytterligare öka säkerheten i järnvägstrafiken finner jag ingen anledning att vidta särskilda åtgärder.

Herr BÖRJESSON i Falköping (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka för kommunikationsministerns svar på min fråga.

Vad som föranlett denna är de senaste årens järnvägsolyckor. Jag är medveten om att järnvägen är bland de säkraste kommunikationsmedlen. Jag har emellertid det intrycket att de senaste årens järnvägsolyckor skapat oro. Det finns ingen som helst anledning att i detta sammanhang ta upp något resonemang om orsakerna till dessa olyckor. Där emot har jag för en tid sedan i pressen sett att en representant för en av lokförarnas fackliga organisationer uttalat att tåg förseningar skulle uppstå, om personalen skulle efterleva säkerhetsbestämmelserna. Jag vill därför fråga kommunikationsministern: Har säkerhetsbestämmelserna på något vis eftersatts inom tågtrafiken? Ett klarläggande på den punkten skulle i allra högsta grad vara önskvärt.

Det är angeläget att olika säkerhetsåtgärder vidtas för att söka eliminera olycksriskerna. Jag noterar av kommunikationsministerns svar att sådana åtgärder har vidtagits. Jag vill också framhålla att vi, även om det skulle erfordras betydande kostnader för en ytterligare skärpning av säkerhetsbestämmelserna, får vara beredda på sådana utgifter, om så är nödvändigt. Det gäller dock passagerarnas och personalens säkerhet, och den får inte äventyras.

Med det anförda, herr talman, ber jag att än en gång få tacka för svaret på min fråga.

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! Jag har i likhet med herr Börjesson i Falköping observerat att en diskussion under senare tid förts, bl. a. i pressen, om att det skulle ha förefunnits någon oklarhet i vad avser lokpersonalens arbetsförhållanden och att man därvid också kommit att diskutera säkerhetsbestämmelsernas efterlevnad. Jag vill med anledning av den ställda frågan svara att jag när jag såg dessa uppgifter i pressen omedelbart tog kontakt såväl med statens järnvägars ledning som med representanter för det största av de personalförbund som organiserar lokförarna vid SJ för att höra deras synpunkter på de uppgifter som hade offentliggjorts. Svaren var från bägge håll entydiga: Det har icke skett någon som helst förändring av säkerhetsbestämmelsernas efterlevnad. Man hade icke heller anledning att ifrågasätta någon av de anställdas lojalitet och ansvarskänsla i dessa sammanhang. Med det beskedet från två berörda parter har jag för min del kunnat lägga den frågan till handlingarna.

Herr BÖRJESSON i Falköping (c):

Herr talman! Jag tackar för kommunikationsministerns kompletterande svar. Jag skulle ha önskat att kommunikationsministern givit det beskedet på ett tidigare stadium via pressen, radion och televisionen så att det hade nått ut till svenska folket. Jag vet att det var många som med anledning av uppgifterna i massmedia frågade sig, om det är stora

risker förenade med att resa på järnvägen – eftersätter man säkerhetsbestämmelserna, så att både personalens och passagerarnas säkerhet kan äventyras? Det nu lämnade lugnande beskedet mottar jag med tacksamhet.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Om kontroll av körkorts innehav vid bilförsäljning

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Börjessons* i Falköping (c) den 26 februari anmälda fråga, nr 96, och anförde:

Herr talman! Herr Börjesson i Falköping har – under åberopande av att bilförsäljare gett personer utan körkort möjlighet att provköra eller avhämta fordon – frågat mig om jag är beredd att medverka till åtgärder i syfte att uppnå skärpt kontroll av körkorts innehav vid bilförsäljning.

Bestämmelser mot olovlig körning och tillåtande av sådan körning finns i 3 § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott. Den som tillåter annan att föra körkortspliktigt fordon utan att denne är berättigad därtill döms sålunda till böter. En skärpning av nämnda bestämmelser har inte aktualiserats.

Herr BÖRJESSON i Falköping (c):

Herr talman! Samtidigt som jag tackar för det positiva svaret på min fråga vill jag teckna bakgrunden till densamma. För en tid sedan blev en yngling i 16-årsåldern dömd till 70 dagsböter för olovlig körning. Det var inte första gången denne yngling stod instämnd för olovlig körning – dvs. för att ha framfört bil utan körkort. Den här gången hade hans körintresse tagit sig det uttrycket att han besökte en bilförsäljare och gav sken av att han önskade köpa sig en bil. Efter att ha fäst sig vid en viss bil bad han att få låna bilen för en provtur, ty han skulle, som han sade, visa upp den för sina föräldrar. Detta var ett svepskäl för att få låna bilen. Han fick av bilförsäljaren nycklarna till bilen, och sedan begav sig den körkortslöse ynglingen på en bilfärd, som kunde ha slutat i rena katastrofen. Efter en rundtur i staden med åtföljande påbörjad långresa och med en liftare som passagerare slutade bilfärden med att bilen hamnade i ett stenrös. Föraren och passageraren undkom utan några direkta skador, medan däremot skador uppstod på bilen.

Det finns, herr talman, säkert fler exempel på att bilförsäljare gett personer möjligheter att provköra och avhämta motorfordon utan att göra sig förvissade om att vederbörande har körkort. Detta kan icke vara tillfredsställande. Av svaret att döma förbjuder lagen sådant. Jag har visserligen begärt skärpt kontroll av körkorts innehav, men vad det framför allt finns anledning att efterlysa är hur denna kontroll iakttages. Det behövs en skärpning i detta avseende hos de myndigheter som skall se till att lagarna efterlevs.

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! Det lagrum som jag nämnde i mitt svar innebär att den som överlämnar åt någon annan att köra en bil åläggs skyldighet att kontrollera vederbörandes körkortsinnehav. Det gäller exempelvis när en kund hos en bilförsäljare skall provköra ett fordon. Bilförsäljaren är alltså enligt detta lagrum skyldig att kontrollera att vederbörande köpare har körkort.

Motorbranschens riksförbund har i information till sina medlemmar framhållit att det är synnerligen viktigt att bilfirmorna och deras personal noga tillser att man inte lämnar ut fordon till personer som inte har körkort. Förbundet har särskilt framhållit att man undantagslöst bör be att få se körkortet när ungdomar vill provköra en bil.

I vidare mening har frågan samband med större problem, såsom eventuellt förbud för den som inte har körkort att köpa bil. Jag vill erinra om att 1974 års riksdag enhälligt avslagit en motion om utredning och förslag innebärande principiellt förbud för den som inte uppnått den körkortsålder som är föreskriven för visst fordon att köpa sådant fordon. Jag hänvisar till trafikutskottets betänkande 1974:22 och riksdagens skrivelse 1974:315.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Om förenklat förfarande i vissa fall vid fastställande av faderskap

Herr statsrådet LIDBOM erhöll ordet för att besvara herr *Romanus* (fp) den 27 februari anmälda fråga, nr 99, och anförde:

Herr talman! Herr Romanus har frågat mig om jag vill medverka till att förfarandet för fastställande av faderskap förenklas i fall där föräldrarna lever tillsammans i ett stadigvarande förhållande och är ense om faderskapet.

Är en man och en kvinna ense om faderskapet till ett barn som föds utom äktenskap, kan faderskapet fastställas på ett mycket enkelt sätt genom att mannen erkänner att han är far till barnet. För att erkännandet skall bli giltigt krävs att det godkänns av modern och av barnavårdsnämnden. Enligt lagen får nämnden lämna sitt godkännande endast om det kan antas att mannen är far till barnet. Hur mycket utredning som krävs för att barnavårdsnämnden skall kunna göra ett sådant antagande blir naturligtvis beroende på omständigheterna i varje särskilt fall. Om modern bor tillsammans med mannen bör parternas samstämmiga uppgifter om faderskapet normalt vara fullt tillräckliga. Detta framgår också av de anvisningar som socialstyrelsen har utfärdat. I andra fall kan barnavårdsnämnden behöva ställa en del frågor till modern om hennes förhållanden vid den tidpunkt då barnet avlades. Det är naturligt om modern ibland kan känna en viss motvilja mot att lämna upplysningar om sitt

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om förenklat
förfarande i vissa
fall vid fastställande
av faderskap*

privatliv. Man måste emellertid här också beakta barnets intresse av att det så tillförlitligt som möjligt fastställs vem som är far till barnet.

Herr ROMANUS (fp):

Herr talman! Faderskapet till barn utom äktenskapet skall fastställas efter utredning av barnavårdsnämnden.

Varje barn har självfallet rätt att veta vem som är dess far. Det är riktigt att samhället medverkar till att den saken blir ordentligt utredd. Men en stor grupp av utomäktenskapliga barn föds av föräldrar som lever tillsammans som gifta och betraktar sitt förhållande som jämförligt med äktenskap. Där borde förfarandet kunna förenklas.

Det är framför allt två saker som man har reagerat mot – dels att man måste inställa sig personligen och svara på frågor, att det inte räcker med ett skriftligt erkännande, dels att modern måste svara på frågor om sitt sexuella samliv trots att de två är ense om faderskapet.

Naturligtvis är detta ingen stor, allvarlig samhällsfråga. Men som det här förfarandet yttrar sig i praktiken är det ändå inte helt tillfredsställande. Om det föds ca 30 000 barn utom äktenskapet varje år, så går det åt många arbetstimmar för både föräldrar och tjänstemän på socialbyråer på grund av personlig inställelse i onödan. Det kostar några miljoner, som skulle kunna användas bättre.

Man frågar inte om det sexuella samlivet när barn föds inom äktenskap, även om det säkert kan vara nog så varierande. Då utgår man från att den äkta mannen är far, om inte någon av makarna säger något annat. Då borde man också utan kompletterande frågor kunna acceptera mannens och kvinnans uppgifter när det är fråga om stadigvarande samlevnad. Man gör ju ändå inga försök att kontrollera de svar som lämnas beträffande det sexuella samlivet. Varför då i de fallen ställa frågor som faktiskt av många upplevs som ett intrång i privatlivet?

Jag ber att få tacka statsrådet Lidbom för svaret. Han säger bl. a.: "Om modern bor tillsammans med mannen bör parternas samstämmiga uppgifter om faderskapet normalt vara fullt tillräckliga. Detta framgår också av de anvisningar som socialstyrelsen har utfärdat. I andra fall kan barnavårdsnämnden behöva ställa en del frågor till modern om hennes förhållanden vid den tidpunkt då barnet avlades."

Jag noterar alltså att statsrådet Lidbom menar att sådana frågor kan ställas "i andra fall", men alltså inte i de fall som jag här har tagit upp, nämligen när föräldrarna lever tillsammans som gifta. Det finns kanske ingenting i lagen som gör det nödvändigt att ställa de frågorna. Men de ställs i praktiken, även i de fall då mannen och kvinnan tillsammans upplever sin situation som jämförlig med äktenskap. Jag utgår från att om barnavårdsnämnderna tar del av detta svar av statsrådet Lidbom, så kommer de att ändra sin praxis på den punkten, och det betraktar jag som tillfredsställande.

Den andra frågan som jag har ställt kanske kunde tarva ytterligare en kommentar. Bör man uppfatta statsrådets svar så, att inte heller personlig inställelse är nödvändig i dessa fall?

Herr statsrådet LIDBOM:

Herr talman! Jag tror att herr Romanus och jag i grunden är rörande ense i dessa frågor. I stort sett kan allting gå så enkelt till som herr Romanus önskar vid fastställande av faderskap. Lagen lägger inget hinder i vägen.

När sedan herr Romanus efterlyser åtgärder, vill jag bara göra den enkla kommentaren att mot eventuellt överdrivet nit eller mot brist på takt hos enskild tjänsteman bör man kanske inte tillgripa lagstiftningsåtgärder.

Herr ROMANUS (fp):

Herr talman! Jag har inte efterlyst några särskilt drastiska åtgärder. Jag anser att det svar som herr statsrådet har givit här är tillfredsställande på den ena punkten som jag har tagit upp – om det nu bara beaktas. Det innebär en precisering i förhållande till tidigare uttalanden, och det är jag tacksam för.

Om herr statsrådet också vill säga att personlig inställelse inte skall vara nödvändig i dessa fall, så är den andra delen av min fråga också tillgodosedd, och det skulle i så fall vara ännu bättre.

Herr statsrådet LIDBOM:

Herr talman! Jag skall göra herr Romanus ännu mera nöjd. Jag anser att det icke behövs någon personlig inställelse i de av herr Romanus åsyftade fallen.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 8 Om garantier för sekretesskyddet beträffande kriminalstatistiken

Herr justitieministern GEIJER erhöll ordet för att besvara fru *Kristenssons* (m) den 7 februari anmälda interpellation, nr 32, och anförde:

Herr talman! Fru Kristensson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att garantera sekretesskydd beträffande kriminalstatistiken.

De uppgifter som ligger till grund för kriminalstatistiken kommer från rikspolisstyrelsen och kriminalvårdsstyrelsen.

Så länge uppgifterna finns hos dessa myndigheter är de skyddade enligt särskilda bestämmelser i sekretesslagen. Regler som ålägger rikspolisstyrelsen att lämna uppgifter för den officiella statistiken finns bl. a. i kriminalregister- och polisregisterlagarna. I dessa lagar anges uttryckligen att uppgifterna inte får innehålla upplysning om namnen på dem utdragen avser. För kriminalvårdsstyrelsens del lämnas uppgifterna till kriminalstatistiken enligt en särskild kungörelse.

Bestämmelserna om den s. k. statistiksekretessen finns i 16 § sekretesslagen. Enligt denna paragraf får för statlig statistik lämnade uppgifter

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om garantier för
sekretesskyddet
beträffande
kriminalstatistiken*

och myndighets bearbetningar av dem, om de avser enskilda personer som är angivna med namn eller annan identitetsbeteckning, i princip inte lämnas ut förrän 20 år har förflutit från uppgiftens datum. Bestämmelsen innebär att uppgifter som ingår i kriminalstatistiken och som är försedda med identitetsbeteckning åtnjuter sekretesskydd.

Jag vill i sammanhanget understryka att skyddet enligt 16 § sekretesslagen är beroende av att uppgifterna är försedda med personnummer eller annan identitetsbeteckning. Det är alltså ingen tillfällighet att man vid tillkomsten av registerlagarna väl föreskrev att namnen på dem som dömts inte skulle lämnas till den officiella statistiken men inte uteslöt personnumren. Tvärtom ändrade man samtidigt i 16 § sekretesslagen just för att även andra identitetsbeteckningar än namn skulle ge sekretessskydd.

Sekretesskyddet är alltså garanterat, men givetvis kan det diskuteras om det nuvarande skyddet för kriminalstatistiken och därmed statistiksekretessen över huvud taget är tillräcklig. Som bekant övervägs emellertid dessa frågor f. n. av offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén som väntas lägga fram sitt betänkande redan under våren. Jag vill därför inte föregripa de ställningstaganden som blir aktuella när utredningsförslaget föreligger.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka justitieministern för svaret på min interpellation.

Inledningsvis vill jag säga att det här är ganska svåra frågor om sekretesskydd och dataregister, och därför uttrycker jag mig med en viss försiktighet, för det är svårt att komma med några entydiga påståenden. Jag konstaterar i alla fall att det svar som justitieministern har gett på min fråga – en fråga som jag tycker är väldigt angelägen – inte har skingrat den osäkerhet som jag känner när det gäller vilket rättsläge som egentligen råder beträffande sekretesskyddet i kriminalstatistiken.

Utgångspunkten är ju att då det gäller polisregister och kriminalregister finns det väldigt rigorösa bestämmelser om när sådana uppgifter får lämnas ut. Herr justitieministern känner lika väl som jag till att inte ens den person som själv är berörd kan få utdrag ur registret såvida inte hans rätt är beroende av att han får ta del av upplysningarna. Det finns också bestämmelser som reglerar rikspolisstyrelsens rätt att lämna ut uppgifter ur polisregistret, exempelvis till länspolischef eller annan polismyndighet. Man får bl. a. inte lämna ut uppgift om böter som ligger längre tillbaka i tiden än fem år – då har man skyldighet att gallra ut uppgiften.

Hela grundtanken bakom bestämmelserna om vad som får lämnas ut är ju att man skall vara mycket restriktiv. Därför har vi också de båda lagar som jag nämnt i min interpellation och som herr statsrådet nämnt i sitt svar, nämligen lagen om allmänt kriminalregister och lagen om polisregister. Där finns det i en paragraf regler för vad som skall iakttas

när myndigheterna lämnar uppgifter ur kriminal- resp. polisregistren till den officiella statistiken, och det stadgas förbud mot att utlämna namn.

Men vad jag tycker är konstigt är att samtidigt som det råder förbud mot att lämna ut namn är det, enligt vad justitieministern tycks mena, fullt lagligt att lämna ut personnummer. Där föreligger det en diskrepans som jag gärna vill ha belyst av herr statsrådet. Vad finns det för skäl för att vi i lagen har bestämmelser om förbud att lämna ut namn, när man – som justitieministern säger i sitt svar – inte handlar i strid mot någon lag när man lämnar ut personnummer? Ett personnummer ger ju en mycket tydligare identitet än ett namn. Denna diskrepans har jag inte fått någon som helst förklaring på, och jag vill gärna höra hur herr statsrådet ser på den saken. Om det är lagenligt att lämna ut personnummer, varför har vi då kvar förbudet att lämna ut namn? Och om det finns några skäl för ett förbud att lämna ut namn – och det måste det ju finnas, eftersom vi har förbudet i vår lagstiftning – vill jag fråga statsrådet: Talar inte ännu starkare skäl för att vi borde ha ett förbud att lämna ut personnummer, eftersom dessa ger en fullständig identitet, något som uppgift om ett namn vilket som helst inte gör, även om också det kan vara identitetskränkande?

Jag tycker alltså att det råder en viss tveksamhet rörande rättsläget i detta fall, och jag menar att när vi nu har ett förbud mot att lämna ut namn borde man analogivis kunna påstå att lagstiftarna skulle ha tagit med också personnumren i förbudet om de hade varit aktuella när lagen kom till och att lagstiftarna då hade sagt att man inte får lämna ut personnummer.

Dessutom – och där vill jag uttrycka mig med ännu större försiktighet – frågar sig många om 16 § sekretesslagen ger något verkligt skydd, när uppgifterna primärt inte är insamlade för statistikändamål utan insamlandet har gjorts på helt andra grunder. Jag har ingen bestämd mening i det fallet, men det är en fråga som experterna ställer sig.

Jag tror man kan påstå att rättsläget här inte är riktigt klart. Om min tolkning skulle vara riktig – alltså att man analogivis kan säga, att eftersom vi har ett förbud mot att lämna ut namn, så bör man kunna hävda att vi också borde ha ett förbud mot att lämna ut personnummer – då finns det inte heller något sådant sekretesskydd i 16 § sekretesslagen som herr statsrådet här angav. Jag påstår inte att det vid en strikt juridisk tolkning förhåller sig så som jag här säger; jag har bara velat peka på att det där föreligger tveksamhet.

Sedan sade statsrådet att man kan diskutera huruvida skyddet är tillräckligt, men det uppfattar jag inte i och för sig som ett svar på min fråga utan mera som ett inlägg i diskussionen om huruvida de angivna 20 åren är en tillräckligt lång tid eller inte. Det är egentligen frågan om sekretessidens längd som offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén skall överväga. Eller kan man tänka sig att kommittén också överväger utformningen av lagen om polisregister resp. kriminalregister? Jag uppfattade inte den sista delen av statsrådets svar om offentlighets-

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om garantier för
sekretesskyddet
beträffande
kriminalstatistiken*

och sekretesslagstiftningskommitténs arbete som ett svar på den konkreta fråga jag ställt och som jag tycker är utomordentligt viktig. Det får inte råda något som helst tvivel om att de uppgifter som lämnas ut verkligen blir sekretessbelagda.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag ställa denna fråga: När vi har bestämmelser som säger att inte ens man själv får ta del av uppgiften i ett register – utom i de fall då ens egen rätt är berörd – och när inte rikspolisstyrelsen får lämna ut uppgifter till polismyndighet i alla fall utan med vissa begränsningar, hur kan det då vara möjligt att sådana uppgifter rent allmänt får lämnas till statistiska centralbyrån? Är det inte egendomligt att man i ena fallet är mycket restriktiv medan man i andra fallet behandlar uppgifter ur detta register som vilka andra statistiska uppgifter som helst?

För övrigt skulle jag vilja ställa ytterligare en konkret fråga till herr statsrådet: Vad finns det för gallringsbestämmelser inom SCB när det gäller polis- och kriminalregistren? Har SCB gallringsbestämmelser motsvarande dem som gäller för rikspolisstyrelsen och kriminalvårdsstyrelsen?

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Fru Kristensson säger nu att hon vill uttrycka sig med stor försiktighet i dessa frågor. Det hade varit bättre om fru Kristensson tänkt på det vid författandet av interpellationen; i den säger fru Kristensson ganska kategoriskt att hon anser att statistiska centralbyråns registerhantering är anmärkningsvärd, vilket ju har en klandrande innebörd. Det är därför ett framsteg att fru Kristensson nu menar att man bör vara försiktig när man uttalar sig om statistiska centralbyråns hantering av dessa statistiska uppgifter.

Jag skulle vilja säga några ord om bakgrunden till den bestämmelse som ger sekretesskydd för uppgifter ur kriminal- och polisregister.

Det kan knappast råda något tvivel om att kriminalstatistiken hos statistiska centralbyrån omfattas av statistiksekretessen enligt 16 § sekretesslagen. Ordalagen talar om uppgifter lämnade för statlig statistik, och den beskrivningen passar ju bra på kriminalstatistikuppgifterna från rikspolisstyrelsen till statistiska centralbyrån.

Att 16 § sekretesslagen skulle gälla bara uppgifter från enskilda motsägs klart av förarbetena till kriminalregisterlagen och den ändring som gjordes i 16 § sekretesslagen. Lagrådet konstaterade nämligen att även om namn på den dömda inte togs upp i utdrag av kriminalregistret till den officiella statistiken – som det stod i förslaget till kriminalregisterlag – så kunde vederbörandes identitet tämligen lätt röjas av den som hos SCB gick igenom utdragen, eftersom dessa innehöll de registrerades födelsetid och födelsenummer. Lagrådet föreslog i syfte att täppa till denna lucka att 16 § sekretesslagen skulle kompletteras så att sekretess skulle gälla för statistikuppgifter som avser enskilda personer m. fl. som är angivna med namn eller annan identitetsbeteckning. Förut talades det i paragrafen

bara om "namngivna" personer.

Statsmakterna följde lagrådets förslag. Resonemanget till stöd för utvidgning av statistiksekretessen utgår uppenbarligen från att kriminalstatistikuppgifter till SCB i och för sig faller under 16 § sekretesslagen, även om de kommer från en annan myndighet. Annars hade ju lagändringen varit ett slag i luften.

För min del kan jag därför inte komma fram till annat än att det är helt klart att uppgifter om enskilda inom kriminalstatistiken innefattas i statistiksekretessen. Något utrymme i det här fallet för resonemang om att tryckfrihetsförordningens offentlighetsprincip skall ta över i tveksamma fall finns inte. Sedan är det en annan sak att den nuvarande statistiksekretessen för kriminalstatistiken kan behöva göras starkare. Jag nämnde detta i interpellationssvaret, och jag tänkte då närmast på 20-årsgränsen, som fru Kristensson också nämnde. Detta får väl också utgöra svar på fru Kristenssons fråga, om offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén kan väntas komma med några förslag som rör tiden för sekretessen. Jag vet inte vad i övrigt som offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén kan tänkas ta upp, men i varje fall ligger ju statistiksekretessen inom ramen för vad kommittén sysslar med.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Min mening med formuleringen i interpellationen beträffande SCB:s hantering av detta var självklart inte att rikta någon kritik mot SCB. Ifall jag skulle våga mig på att rikta någon kritik var det i så fall mot en lagstiftning som jag tyckte var motsägande. Och justitieministerns senaste inlägg gav mig inte något förtydligande svar på den första frågan som jag ställde och som jag vill upprepa.

När man i 16 § sekretesslagen tog in bestämmelsen om att namn skulle kompletteras med personnummer, frågade man sig inte då hur det var med lagen om polisregister och lagen om kriminalregister – om inte där också behövde göras en komplettering? Vad är anledningen till att det i lagen om polisregister och lagen om kriminalregister står att namn icke får lämnas ut? Det måste ju finnas något rimligt skäl till detta. Talar i så fall inte det skälet med ännu större styrka för att man inte skulle få lämna ut personnummer?

Jag har inte fått något svar från justitieministern på frågan varför det anses nödvändigt att ha kvar bestämmelsen i lagen om polisregister och lagen om kriminalregister att det är förbjudet att lämna ut namn. Den bestämmelsen hänger ju i luften, när man samtidigt – som herr justitieministern gör – säger att man kan lämna ut personnummer, som ju är något väsentligt mycket mer konkret när det gäller att avslöja en persons identitet. Det är detta som är kärnfrågan.

Jag menar att när man har kvar lagen om förbud mot att lämna ut namn kan det analogivis med visst fog göras gällande att avsikten måste vara att när man skall skydda namn skall man med ännu större styrka skydda personnummer. Därför skulle det strängt taget – i varje fall med

Nr 31

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om garantier för
sekretesskyddet
beträffande
kriminalstatistiken*

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om garantier för
sekretesskyddet
beträffande
kriminalstatistiken*

en vid tolkning av lagen – inte vara helt invändningsfritt att lämna ut personnumret. Då frågar jag mig: Är det vid en rättslig prövning av detta tänkbart att regeringsrätten skulle finna att här har personnummer lämnats ut i strid med lagens anda och att sekretesskyddet i och med det blir tveksamt? Men jag konstaterar att herr statsrådet i sitt svar till mig säger att det knappast kan råda något tvivel om att sekretess gäller. Jag noterade ordet "knappast", för det innebar ju i och för sig någon liten tvekan. Samtidigt vill jag säga att det är mycket egendomligt att herr justitieministern tycks vara så säker på sin sak, när så många experter är tveksamma och oroade.

Jag skulle för min del, herr talman, inte vilja att man lugnt avvaktade tills offentlighets- och sekretesskommittén kommer med sitt förslag. De lagändringar som kan bli följden av det reformarbetet har ju ändå grundlagskaraktär och kommer alltså inte att träda i kraft förrän tidigast 1978. Det vore enligt min mening djupt olyckligt om vi skulle acceptera ett rättsläge som inte är helt kristallklart när det gäller detta viktiga område. Från den enskilda människas synpunkt som har begått en brottslig gärning är det angeläget att dessa uppgifter verkligen är sekretessbelagda. Jag trodde för min personliga del att herr justitieministern själv var intresserad av att man hade så entydiga och klara bestämmelser som möjligt.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Jag tror inte det går, fru Kristensson, att försöka prata runt det här och göra det mer invecklat än vad det är och dölja att fru Kristensson varit ute i ogjort väder.

Om jag sade att det knappast kan råda något tvivel, skall jag be att få ta tillbaka ordet knappast för att tillfredsställa fru Kristensson på den punkten. Vi skall inte genom det här resonemanget komma runt själva grundfrågan som fru Kristensson tar upp, huruvida det råder eller inte råder sekretesskydd. Jag hade verkligen trott att fru Kristensson öppet skulle ha erkänt att det finns sekretesskydd. I stället sade hon att det råder delade meningar härom. Det vet jag inte om att det gör; jag tycker det verkar som om fru Kristensson har dåliga rådgivare och bör skaffa sig sakkunnigare sådana.

Till sist frågan om att personnamnen inte får tas med men däremot personnumren. Det är väl inte så märkvärdigt, fru Kristensson. Statistiska centralbyrån kan vid sin registerhantering behöva göra undersökningar om låt oss säga återfallsförbrytare. Då är det av värde att man har personnumren så att man på den vägen kan bearbeta statistiken. Jag kan alltså inte finna att resonemanget om att det skulle råda diskrepans mellan den ena och den andra lagen är någon realitet.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Jag noterar med en viss förvåning att herr statsrådet inte kan ge mig ett enkelt svar på en som jag tycker mycket enkel fråga:

Vad finns det för anledning till att man i lagen om polisregister och i lagen om kriminalregister har en bestämmelse intagen som säger att rikspolisstyrelsen och kriminalvårdsstyrelsen inte får till statistiska centralbyrån lämna ut uppgifter ur resp. statistik som anger namn när man samtidigt, efter vad statsrådet har sagt flera gånger, utan hinder härav kan lämna ut uppgifter om personnummer som är ännu mer identitets-avslöjande? Vad är skälet, herr statsråd, till att man har förbudet mot att lämna ut namn?

Jag skulle önska att jag fick ett svar på den frågan. Jag kan inte tycka att jag har varit ute i ogjort väder förrän jag av herr statsrådet har fått ett fullständigt svar rörande rättsläget.

Det gäller här en ömtålig materia som lagstiftarna har omgärdat med så rigorösa säkerhetsbestämmelser att inte ens den som är berörd av frågan får ta del av uppgifterna, såvida inte hans egen rätt är beroende av dem. Är det då lämpligt – detta är en öppen fråga – att statistiska centralbyrån får ta del av allt det här materialet? Kunde man inte tänka sig att man kompletterar lagen om polisregister och lagen om kriminalregister med en uppgift om att varken namn eller personnummer får lämnas ut men att man låter rikspolisstyrelsen resp. kriminalvårdsstyrelsen själv behandla det statistiska materialet? Jag tror att de skulle kunna få fram mycket intressanta uppgifter, som kunde vara av värde för lagstiftarna i det fortsatta arbetet, ifall de fick göra sådana här mer ingående analyser.

Herr statsrådet sade att jag har haft dåliga rådgivare, när jag vågade ha en mening om att rättsläget är oklart och att tveksamhet kan råda. Men både regeringsrätten och datainspektionen har uttryckt oro över det oklara rättsläget och om herr statsrådet vill kalla dem dåliga rådgivare är det intressant.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Fru Kristensson är fortfarande inne på annat än det som interpellationen gällde, nämligen om det föreligger sekretesskydd eller ej för de uppgifter som lämnas till statistiska centralbyrån. Och så ställer fru Kristensson diverse frågor om vad som kan vara anledningen till att man enligt den ena lagen inte får lämna ut namn medan man i sekretesslagen har givit ett sekretesskydd. Ja, det är ju tio år sedan de här bestämmelserna kom till, men jag tycker inte att det är så svårt att se vad som är anledningen. Det kan ju vara rätt lämpligt att man, när man bearbetar de här uppgifterna i statistiska centralbyrån, bara rör sig med personnumren och inte med namnen. Det måste väl fru Kristensson själv tycka vara en liten fördel?

Om fru Kristensson anser att vi skall ha kriminalstatistik och om det skall vara möjligt att göra bearbetningar som är värdefulla och behövliga för oss att få del av – ja, då behöver personnumren användas. Det är i själva verket svaret på fru Kristenssons fråga.

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om garantier för
sekretesskyddet
beträffande
kriminalstatistiken*

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Jag delar helt herr justitieministerns uppfattning att det är nödvändigt att vi får ordentliga bearbetningar av kriminalstatistiken – det kan vara värdefullt för oss alla som sysslar med lagstiftningsfrågor. Jag tror att en sådan statistisk bearbetning med större fördel skulle kunna göras inom rikspolisstyrelsen resp. kriminalvårdsstyrelsen. Därtill skulle man vinna den mycket stora fördelen att man slapp lämna ut personnummer till en annan myndighet när det gäller materia som normalt är omgärdad med så rigorösa bestämmelser angående rätten att lämna ut uppgifter. Jag tycker alltså att det vore naturligt att man förde över det här arbetet till resp. myndigheter. Men fortfarande kvarstår min fråga – herr statsrådet vägrar att svara på den, och jag skall inte pressa honom ytterligare på den punkten: Vad är anledningen till att man förbjuder utlämnandet av namn när man inte har någonting emot att lämna ut personnummer? Det är en fullständig gåta för mig.

Till slut, herr talman, skulle jag bara vilja fråga: Borde det ändå inte åvila justitiedepartementet att se till att lagstiftningen på det här mycket känsliga området är entydig och täckande för att man skall undvika oklarheter och så långt som möjligt efter lagens anda kunna skydda dessa mycket känsliga uppgifter?

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Jag konstaterar att fru Kristensson nu tagit ytterligare ett steg tillbaka och börjat diskutera var man lämpligast skall bearbeta kriminalstatistiken. Det är i rimlighetens namn en helt annan fråga än frågan om sekretesskyddet. Eftersom fru Kristensson återkommer till detta flera gånger måste jag ställa frågan: Önskar fru Kristensson att vi skall göra den ändringen att man även lämnar ut personnamnen till statistiska centralbyrån?

Herr HUGOSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att det varit utomordentligt värdefullt med det klarläggande som vi fått av justitieministern beträffande sekretessen för kriminalstatistiken. Under de senaste månaderna har man från visst håll gjort gällande att någon sekretess över huvud taget inte skulle gälla för kriminalvårdsuppgifterna hos statistiska centralbyrån. Det är därför mycket värdefullt att vi nu fått bort den diskussionen – det är nu helt klart att det här finns sekretess.

Svagheten med dagens lagstiftning är naturligtvis, herr justitieminister, att man måste gå till förarbetena till 16 § sekretesslagen för att få klarhet på den punkten.

Eftersom offentlighets- och sekretesslagstiftningskommitténs arbete omnämnts vid flera tillfällen vill jag bara nämna att OSK i princip är färdig med sitt arbete och kommer att presentera ett betänkande under april månad. I det förslag till lagstiftning på detta område som OSK lägger fram kommer alla dessa oklarheter att vara undanröjda. Även

sekretessidernas längd kommer att regleras så att det blir en koordinering mellan sekretessbestämmelserna för kriminalvårdsregistren och statistiksekretessen i övrigt. När detta förslag kommer inom en mycket snar framtid undanröjs som sagt oklarheterna.

Nr 31

Torsdagen den
6 mars 1975

*Om garantier för
sekretesskyddet
beträffande
kriminalstatistiken*

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Herr Hugossons inlägg var intressant. Först tackar han herr justitieministern för det klarläggande som denne gett. Det innebär naturligtvis att det hittills rått en viss oklarhet. Sedan säger herr Hugosson avslutningsvis att när offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén framlagt sitt förslag så kommer de ytterligare oklarheterna att vara undanröjda.

Jag konstaterar alltså att herr Hugosson, som verkligen är sakkunnig på området såsom ledamot av offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén, har varit fullt medveten om att de nuvarande sekretessbestämmelserna inte är så entydiga. Det är vad jag också försökt säga, och jag trodde faktiskt, herr talman, att justitieministern var intresserad av att försöka få en klar och tydlig lagstiftning på detta område, eftersom det ju är viktiga frågor det gäller.

Nu ställer herr justitieministern en fråga till mig om jag anser att man skall lämna ut namnen också. Det är ju faktiskt en ganska ointressant fråga. Jag har frågat herr justitieministern vad anledningen är till att det finns ett förbud mot att lämna ut namn när det är tillåtet att lämna ut personnummer. Jag fattar inte varför inte justitieministern vill förstå eller åtminstone vill erkänna att han förstår att här föreligger en diskrepans.

Jag har sagt mig att det är naturligt att en myndighet som behandlar detta kan ha tillgång till personnummer och kanske också namn. Det är egentligen inte någon skillnad på det. Med hänsyn till den sekretess och de rigorösa bestämmelser som skall och bör gälla för dessa register så kan det vara naturligt att den statistiska bearbetningen sker hos resp. myndigheter, där man inte kommer i konflikt med dessa delikata frågor, vilket skulle ske om man lämnade över allt materialet till statistiska centralbyrån. Detta innebär självfallet inte i och för sig något misstroende mot statistiska centralbyrån. Jag vill ändå påstå att vad jag här säger är mera logiskt än det nuvarande rättsläget.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Det är ju beklagligt att fru Kristensson gång på gång upprepar att det råder oklarhet. Jag får nog vidhålla vad jag tidigare sagt att fru Kristensson haft dåliga rådgivare.

Innan fru Kristensson i fortsättningen författar interpellationer där någon sakfråga är oklar så är fru Kristensson välkommen att ringa till departementet. Därmed kan man slippa ifrån en sådan sak som att det rått oklarhet huruvida det föreligger sekretesskydd eller ej. Då kan man få upplysning om vad som står i förarbetena. Nu begär jag inte att fru

*Om garantier för
sekretesskyddet
beträffande
kriminalstatistiken*

Kristensson själv skall sitta och läsa i förarbetena.

Välkommen i så fall nästa gång så kanske vi slipper en debatt som bottnar i att man inte känt till faktiska förhållanden.

Herr HUGOSSON (s):

Herr talman! Jag vill bara ge en ytterligt kort replik till fru Kristensson. För mig har det aldrig varit någon oklarhet beträffande sekretessläget på det här området. Men jag sade att man från visst håll hade ifrågasatt detta, och jag tänkte bl. a. på den interpellation som fru Kristensson väckt.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Jag kanske inte skall besvara kammaren med ytterligare inlägg. Jag vill självklart tacka herr justitieministern för den stora generositet som han har visat nu genom att t. o. m. erbjuda en representant för oppositionen att ta del av den expertis som finns inom departementet för att få sakliga informationer. Detta kanske jag kan använda mig av vid något annat tillfälle.

Jag vill ändå återupprepa vad jag sagt tidigare att det framgått av dagspressen och på andra håll att regeringsrätten, datainspektionen och även andra myndigheter uttryckt osäkerhet om rättsläget. Det är kanske inte så konstigt då att jag begär ett förtydligande.

Jag kan, herr talman, tyvärr inte säga att statsrådets svar innebär det klarläggande som jag begärt. Jag tycker att det är beklagligt att inte statsrådet åtminstone kan säga mig att rättsläget är oklart och att Ni skall fundera på de förtydliganden som kan vara nödvändiga.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Det må vara hänt att fru Kristensson från dagspressen hämtar sina idéer till interpellationer. Om detta är det ingenting att säga. Men när fru Kristensson här har fått ett klagande svar så hade i varje fall jag väntat mig att fru Kristensson skulle ha erkänt det.

Jag tror att när fru Kristensson läser igenom vad jag sagt tidigare skall fru Kristensson se att jag har redogjort för anledningarna till att man här har ett behov av att kunna använda personnumren och att det inte finns någon diskrepans mellan polisregisterlagstiftningen och sekretesslagen.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! På den sista frågan har statsrådet fortfarande inte gett mig något svar. Det gäller påståendet om att det föreligger en diskrepans när man förbjuder utlämnande av namn men tillåter utlämnande av personnummer. Ett svar på detta lär jag väl inte få.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 9 Föredrogs och hänvisades

Proposition

Nr 40 till näringsutskottet

§ 10 Föredrogs och hänvisades

Motioner

Nr 1831 och 1832 till kulturutskottet

§ 11 Anmäldes och bordlades

Propositioner

Nr 34 om kontroll av fabrikssteriliserade engångsartiklar för hälso- och sjukvården

Nr 50 med förslag till transplantationslag, m. m.

§ 12 Anmäldes och bordlades

Motioner

Nr 1833 av herr *Hermansson m. fl.*Nr 1834 av herrar *Lindahl* i Lidingö och *Gustavsson* i AlvestaNr 1835 av herr *Lindahl* i Lidingö *m. fl.*Nr 1836 av herr *Nilsson* i Agnäs

med anledning av propositionen 1975:13 om lokalradio och vissa andra rundradiofrågor

Nr 1837 av herr *Hermansson m. fl.*

med anledning av propositionen 1975:19 om lagstiftning om skydd mot avlyssning

§ 13 Anmälan av interpellation

Anmäldes och bordlades följande interpellation som ingivits till kammarkansliet

*den 5 mars*Nr 40 av herr *Lundgren* (s) till herr justitieministern om undersökningar av extrema minoritetsgrupper:

I samband med den av socialstyrelsen nyligen initierade enkätundersökningen om eventuella samband mellan sensitivitetsträning och psykisk ohälsa kommer styrelsen också att undersöka eventuella samband mellan engagemang i religiösa minoritetsgrupper och behov av psykiatrisk vård. Enstaka händelser under senaste tiden kan motivera en sådan undersökning. Sanningshalten i vissa märkliga påståenden om exempelvis sekten Guds barn bör prövas.

Det finns i Sverige f. n. minst ett 90-tal religiösa minoritetsgrupper.

Torsdagen den
6 mars 1975

*Anmälan av
interpellation*

Endast ett mycket begränsat antal torde vara aktuella för en mer ingående granskning av socialstyrelsen. Väsentligt är att undersökningen inte medför att minoriteters rätt att ha udda tros- och livsåskådningar sätts i fråga. Endast uppenbara förtryck av den personliga integriteten måste stoppas.

Det är utomordentligt viktigt att i detta sammanhang också betona de regler om religionsfrihet som gäller i vårt land. Var och en äger rätt att fritt utöva sin religion, såvitt han inte därigenom stör samhällets lugn eller åstadkommer allmän förargelse (1 §). Det står också var och en fritt att för religiös gemenskap deltaga i sammankomst och sammanluta sig med andra (2 §). För offentlig gudstjänst får ej gälla andra hinder än sådana som i allmänhet är stadgade för sammankomst, till vilken allmänheten har tillträde (3 §).

Som motiv för 1951 års religionsfrihetslag anfördes i propositionen bl. a. följande bestämning av religionsfrihetens innebörd: "Religionsfrihet hör i ett fritt och demokratiskt rättssamhälle till medborgarnas fundamentala rättigheter. Lika väl som medborgaren äger tanke- och yttrandefrihet i politiska frågor, måste det också stå honom fritt att själv råda över sin livsåskådning och att själv bedöma, huruvida han vill vara ansluten till ett religiöst samfund."

Grunden för vår religionsfrihetssyn är alltså att varje människa och varje trossamfund har rätt att fritt utöva sin religion. Försök att hindra en människa att uttrycka sin religiösa eller irreligiösa tro och att omsätta denna tro i praktiskt handlande måste avvisas. Vi lever i ett pluralistiskt samhälle, och den situationen har vi att acceptera som ett faktum.

I nu gällande regeringsform har de grundläggande fri- och rättigheterna bl. a. följande utformning:

"Varje medborgare är gentemot det allmänna tillförsäkrad --- religionsfrihet: frihet att sammansluta sig med andra till trossamfund och att utöva sin religion." (2 kap. 1 §.)

"Varje medborgare är skyddad mot att myndighet tvingar honom att tillhöra förening eller trossamfund eller att ge sina åsikter till känna." (2 kap. 2 §.)

Med hänsyn till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr justitieministern framställa följande fråga:

Vilka bedömningar anser statsrådet bör ligga till grund för undersökningar av extrema minoritetsgrupper?

§ 14 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 5 mars

Nr 107 av herr *Måbrink* (vpk) till herr försvarsministern om slopande av rätten för utländska officerare att följa högre militär utbildning i Sverige:

Meddelanden i pressen på sistone om att utländska officerare följer den högre militära utbildningen i Sverige har väckt stor uppmärksamhet. Särskilt har avseende därvid fästs vid att det uteslutande synes röra sig om officerare från NATO-länder. I uttalanden och kommentarer har frågan bedömas även ur utrikespolitiska aspekter. Omfattningen av och ensidigheten i sådant utbyte väcker frågan om att trovärdigheten i den deklarerade alliansfria utrikespolitiken såväl inom- som utomlands kan bli ifrågasatt.

Mot bakgrund av det anförda får jag rikta frågan till herr försvarsministern:

Är statsrådet beredd att medverka till att tillståndsgivning för påtalat officersutbyte upphör?

den 6 mars

Nr 108 av herr *Håkansson* i Rönneberga (c) till herr kommunikationsministern om statsbidrag till båttrafiken mellan Landskrona och Ven:

Trafikutskottet framhöll i betänkandet 1973:15 att en förnyad prövning av frågan om statsbidrag i någon form till kostnaderna för upprätthållande av trafiken mellan Landskrona hamn och ön Ven lämpligen borde ske. Riksdagen anslöt sig sedermera till denna uppfattning, vilket tillkännagavs för regeringen (riksdagens skrivelse 1973:282).

Vilka åtgärder har vidtagits för att tillgodose kravet på stöd till Ven-trafiken?

Nr 109 av fru *Fredgarth* (c) till herr kommunministern om bekämpning av oljeskador, m. m.:

Med anledning av det oljeutsläpp som nyligen förekommit i Öresund, varvid olja drivit in till Skånes kust, vill jag ställa följande frågor:

1. Hur har i detta fall skyddet av stränderna fungerat?
2. Hur tänker staten ersätta berörda kommuner för de kostnader som åsamkats dem?

Nr 31

Torsdagen den
6 mars 1975

*Meddelande om
frågor*

Nr 31

Torsdagen den
6 mars 1975

Meddelande om
frågor

Nr 110 av herr *Nilsson* i Agnäs (m) till herr socialministern om åtgärder för att eliminera riskerna av rökning på sjukhus:

Avser statsrådet att vidta någon ytterligare åtgärd i syfte att eliminera riskerna med rökning på sjukhus, i synnerhet nattetid?

Nr 111 av herr *Andersson* i Nybro (c) till herr kommunikationsministern om postverkets närservice i glesbygdsområden och mindre tätorter:

Riksdagen har tidigare uttalat sig för att postverkets service inte får försvagas inom landsbygds- och glesbygdsområden. Trots detta fortsätter postverket att lägga ned poststationer t. o. m. i expanderande områden. I tätortsområdena Vassmolösa och Örsjö i Kalmar resp. Nybro kommuner pågår en omfattande egnahemsbebyggelse och i Örsjö även industriutbyggnader. Kommunerna planerar alltså för att garantera människorna i dessa områden såväl arbete som en god närservice. När kommunerna nu vill vända utvecklingen i positiv riktning och öka befolkningsunderlaget planerar postverket samtidigt för nedläggning av poststationerna på båda dessa orter.

Mot bakgrund av det anförda vill jag fråga herr kommunikationsministern:

Är statsrådet för sin del beredd att medverka till att postverket inte motverkar utan i stället understödjer kommunernas planer på att ge människorna i mindre tätorter och inom glesbygdsområden en god närservice?

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.11.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert